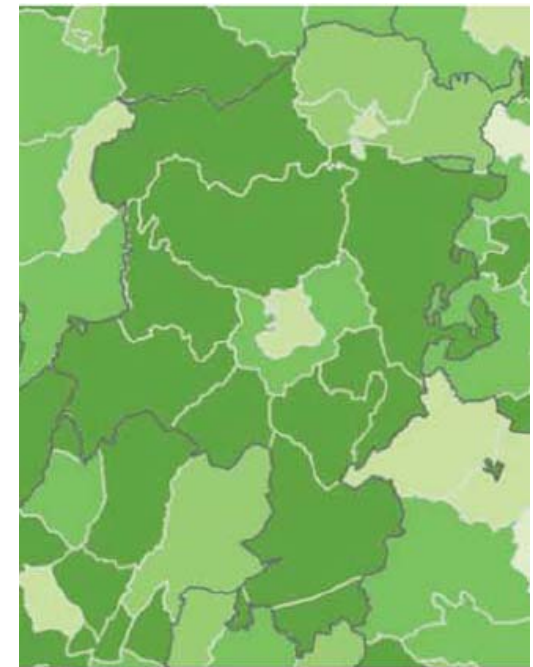
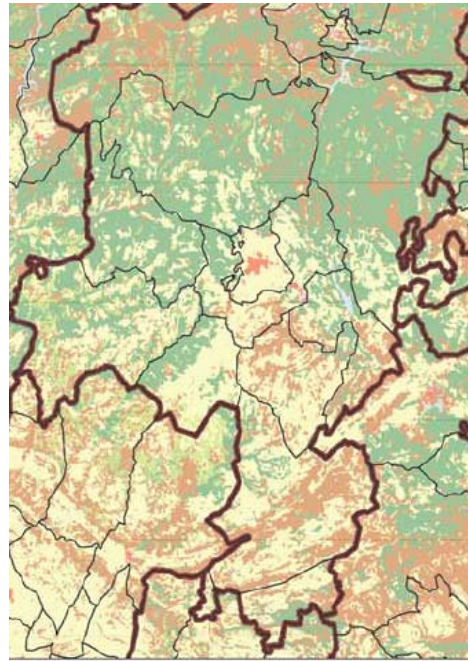
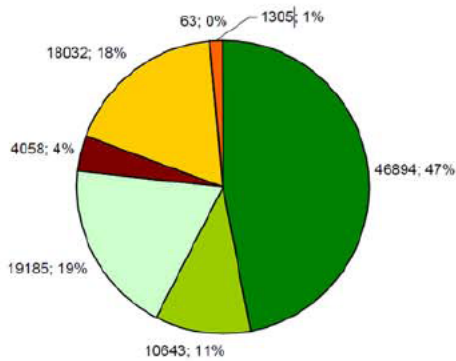

Autora: Alba Colell Roure
Directora: Blanca Arellano
Data: 30 de Març 2012

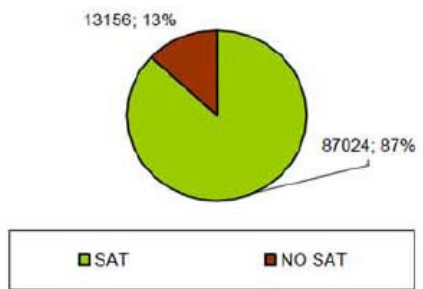
REGULACIÓ DE LA CONSTRUCCIÓ EN SÒL NO URBANITZABLE. EL CAS DE LA COMARCA DEL SOLSONÈS

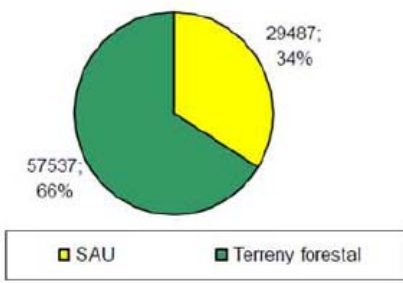

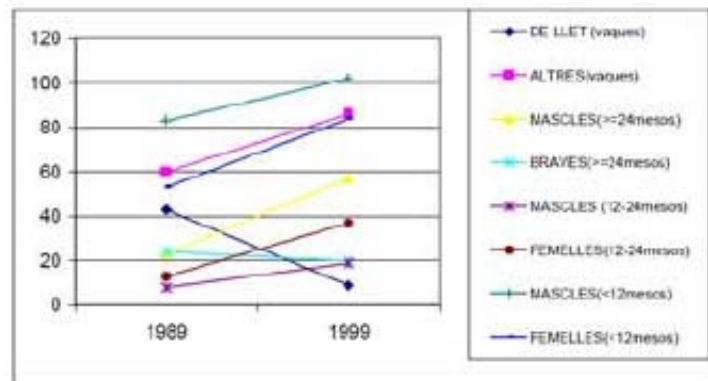
- boscos
- bosquines
- altres superfícies forestals
- Sense vegetació
- Conreu secà
- Conreu regadiu
- Urbanitzat i altres

Superfície comarcal ocupada per superfície agrària total

Superfície comarcal ocupada per superfície agrària útil

Evolució nombre explotacions

HIPÒTESIS:

La hipòtesis d'investigació planteja veure fins a quin punt, la regulació i sobretot la normativa vigent no respon a les necessitats actuals i les característiques del sector.

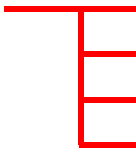
Les dimensions creixents de les instal·lacions, la superfície de maniobra necessària per a la maquinària, els requeriments d'accés d'aquestes eines, les necessitats funcionals (accès, proximitat a les terres, viabilitat dels serveis elèctrics i d'aigua), els condicionants de la propietat (titularitat i possibilitat de construir), les possibilitats d'integració paisatgística que ofereix el lloc (tant a escala pròxima com a escala llunyana) o les molèsties ambientals potencials (com ara el soroll o les olors) juntament amb els trets diferencials i la singularitat de cada part del territori, són alguns dels aspectes que la normativa vigent no té en compte i que comporta el risc d'homogeneïtzació, banalització i la impossibilitat de llegir amb propietat el paisatge heretat. A més a més, com a conseqüència de l'avenç de la tecnologia moderna, la capacitat de transformació del medi és molt superior a la d'èpoques anteriors. El disseny de les construccions agràries i la seva implantació, que ha de respondre prioritàriament a requeriments funcionals, sovint, al ser regulada d'una manera general en tot el territori i atenent a uns mateixos criteris i no a la singularitat de cada lloc, cau en la problemàtica de no prestar prou atenció a la seva dimensió formal, a les repercussions paisatgístiques....etc.

OBJECTIU PRINCIPAL:

_Redactar una proposta per tal d'homogeneïtzar els criteris normatius a aplicar en les construccions agràries en el sòl no urbanitzable, en base a la legislació urbanística, territorial i paisatgística vigent. Cal que aquests criteris tinguin en compte la singularitat de cada zona.

_Fer compatibles amb la legalitat urbanística les necessitats derivades de sistemes d'explotació agrícola de caràcter familiar molt arraigades en aquest àmbit territorial.

PROBLEMÀTICA OCACIONADA PER:

- Inexistència model tipològic que respongui a les necessitats i les característiques de
  - l'explotació de les finques
  - criteris o paràmetres de regulació per a la implantació de construccions ramaderes
  - incorporació de criteris paisatgístics
- Proliferació indiscriminada d'edificacions en SNU pel que fa a la implantació de magatzems agrícoles
- Dificultosa activitat disciplinària municipal.

OBJECTIUS ESPECÍFICS:

- Detecció d'unes lògiques del territori que permetin ajustar criteris propositius a cada àmbit.
- Determinar una relació entre les característiques del model tipològic
  - la seva funció
  - la seva sostenibilitat ambiental
  - l'obtenció d'un rendiment mínim
  - la normativa urbanística
  - aspectes legals
  - criteris paisatgístics
- Facilitar el manteniment del mosaic agrari major i millor gestió del SNU
  - minimitzar riscos derivats del seu abandó
- Desenvolupament del fet edilici de les activitats agràries d'acord amb els criteris de sostenibilitat i garantia de la qualitat paisatgística del territori amb uns objectius de qualitat:
  - Integrar els valors paisatgístics de la comarca del Solsonès en l'ordenació urbanística de les edificacions agràries establerta pel planejament.
  - Constituir espais amb edificacions agràries ben adaptades al lloc
    - funcionalment eficients
    - respectuoses amb els elements del medi
    - coherents amb els valors paisatgístics

Antoni Aguilar (1997). *La construcció de l'espai rural. Una metodologia d'anàlisi constructiva del territori rural a la recerca de criteris per a la seva ordenació.*

El text d'Antoni Aguilar proposa un “mètode *d'anàlisi de l'espai rural entès com un sistema estructurat del territori amb pautes d'identitat pròpies, sobre la base del seu reconeixement com a resultat de l'artificialització de l'estat natural, conseqüència de les transformacions que s'hi incorporen.*”

Planteja i obre el debat entorn l'exercici de l'urbanisme, on es posa de manifest que en la mateixa mesura que la seva pràctica ha assolit avenços significatius amb l'anàlisi dels processos urbans, avaluant la seva capacitat de suport de nous usos i de construcció física de la ciutat, resta encara pendent una actuació comparativament similar en els àmbits aliens a l'espai urbà, tradicionalment sotmesos a un nivell de reflexió més pròpi d'una *lectura superficial i intuïtiva del territori.*

Amb aquesta metodologia, Aguilar posa de manifest la necessitat de l'estudi de la configuració de l'espai rural, una recerca de les seves pròpies opcions d'ordenació de cara al manteniment dels testimonis d'ordre rural. El fet de descobrir unes lògiques territorials des de les quals basa els criteris d'ordenació coherents amb els models d'organització que identifiquen cada sector, posant de manifest aquest *valor de singularitat* que caracteritza cada part del territori. Cal doncs, com diu l'autor, partir de *l'anàlisi de la construcció d'un sistema tramut que garanteixi l'adequada inserció de l'acció propositiva*

Eizaguirre Garaitogoitia, Xabier (1990). *Los componentes formales del territorio rural*.

El treball d'Eizaguirre incideix en la idea i preocupació per establir valors estructurals i formes del sòl que incideixin en la compensació de les operacions constructives de l'espai rural en base al seu reconeixement com a territori que contribueix a aconseguir els objectius generals de l'ordenació.

El que pretén amb la tesis, va més enllà del simple "mètode lineal", ja que profunditza fins al punt d'analitzar produccions constructives de l'espai a partir dels seus components morfològics, entenent el territori com un artifici elaborat. Davant la ingenuïtat d'aquells que afirmen un isomorfisme entre territoris i models formals, l'autor defensa la idea de l'existència de la possibilitat de construir hipòtesis formals circumscrites a determinats territoris, a que considera la terra des del seu ordre arquitectònic, això és, des de les abstraccions geomètriques que la guien, però això, no com a valoració aïllada dels elements físics que els componen, sinó atenent a la relació i repartició d'aquests per les diferents situacions del territori.

Així doncs, el treball es centra en l'anàlisi de les relacions existents entre elements i factors. Així doncs, defensa la idea de que analitzar el territori no és únicament representar-lo, sinó descriure d'estatus que l'home li dóna en una situació geogràfica determinada.

Alario Trigueros, M. *Políticas de planificación y desarrollo de los espacios rurales.*

L'autora amb l'article publicat després del X Coloquio de Geografia Rural, que es va dur a terme a la universitat de Lleida, defensa la idea de la **relació existent entre la política i l'espai rural**. Tot i amb això, les maneres i models d'intervenció, així com les mesures legals concretes han anat **variant** en cada etapa, en **funció de les prioritats econòmiques, socials i polítiques**. En aquest sentit, a part de la funció de la producció agrària, prioritària en un model productivista, complementada en l'actualitat, amb les denominades noves funcions socioeconòmiques i mediambientals, considerades com un element fundamental en el futur del nostre món rural. El més interessant de l'article és veure com han anat evolucionant les polítiques de l'administració cap a l'espai rural i si aquestes responen o no a les necessitats reals i actuals del sector.

Ponència de sòl no urbanitzable, (constituïda a data novembre 2011)

La creació d'aquesta ponència i tots els documents i articles que se'n deriven, responen a la necessitat de la creació d'un grup de treball per tal d'elaborar una proposta tipus per al tractament del sòl no urbanitzable en els plans d'ordenació urbanística municipal (criteris de zonificació i de regulació normativa), proposar modificacions legislatives necessàries relatives al sòl no urbanitzable i entre altres, proposar criteris en relació amb les diferents construccions i activitats que es poden desenvolupar en el sòl no urbanitzable.

Guia d'integració paisatgística 3. *Construccions agràries*

Aquesta guia editada l'any 2010 va ser redactada i publicada davant la problemàtica que ha experimentat i experimenta el paisatge agrari davant la transformació accelerada que ha patit darrerament, tan per la reducció de la població activa dedicada a aquest sector, com per l'aparició de nous materials, nous sistemes constructius...que han alterat pràctiques seculares que semblaven arrelades en el paisatge. Aquesta guia intenta relacionar i solucionar la problemàtica existent entre els aspectes funcionals i els paisatgístics.

Cortina Ramos, Albert. *Nova cultura del territori i ètica del paisatge*.

El Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (CADS) publica un document que presenta la nova concepció de l'ordenació territorial, des de la seva vessant més local i social. La reflexió parteix de les especificacions que realitzà l'any 1999 la Comissió Europea i que recollí a l'Estratègia Territorial Europea (ETE). Aquesta *nova cultura del territori*, que va prenent forma des dels anys 1990, es basa en "[l']aposta per les **polítiques públiques de base territorial i no sectorial, d'escala supramunicipal, que integren camp i ciutat i que estan basades en la concertació, la cooperació territorial i la participació dels agents del territori i dels ciutadans**".

Aquests nous esquemes de treball en la presa de decisions que afecten al territori (on el paisatge és un clar protagonista), així com els instruments que possibiliten la participació ciutadana o les plataformes que han sorgit recentment en el territori, centren aquest document, el qual alhora constitueix una de les revisions més actuals de bibliografia i legislació referida al paisatge i l'ordenació territorial.

Rovira, Maria (responsable de Política Territorial de la Comissió Permanent Nacional de la Unió de Pagesos).
Sòl no urbanitzable: la pagesia hi vol tenir veu.

Des del punt de vista del sector agrari, al qual Maria Rovira representa, en el seu article al diari el Mundo, manifesta que tot i que en els darrers anys hi ha hagut un intens desenvolupament de legislació en matèria urbanística i en quan a projectes de construcció en sòl no urbanitzable. Des de la seva posició, reclama que molts dels problemes que es generen en el sòl no urbanitzable no estan motivats per una manca de regulació sinò pel no compliment de la legislació vigent i per altra banda reclama la **participació del sector agrari en la ponència de sòl no urbanitzable, ja que és aquest sector el principal usuari del snu**. Així doncs, sense la **visió del sector**, sense el **coneixement bàsic sobre l'activitat agrària**, hi ha moltes possibilitats que la regulació sigui injusta i no encaixi en la realitat i, per tant, que empenyi una mica més les explotacions cap a la falta de viabilitat econòmica.

Aquesta és una investigació elaborada des d'una posició que s'ha anomenat **parcialitat conscient** que, per una banda supera el simplista «coneixement espectador» alienat respecte els «objectes d' estudi», però que tampoc no cau en la mera empatia o subjectivisme ja que «**crea una distància crítica entre la investigadora o l'investigador i l' objecte, basada en una identificació limitada.**»(MIES, 1993.)

1. *Introducció*

- 1.1 Objectius
- 1.2 Objectius específics
- 1.3 Hipòtesis
- 1.4 Metodologia

2. *Marc normatiu*

- 2.1 Consideracions prèvies
- 2.2 Definició i règim d'ús del sòl no urbanitzable
- 2.3 Figures de planejament que afecten el SNU
- 2.4 Normativa sectorial autonòmica
- 2.5 Normativa sectorial estatal

3. *Estat de l'art*

- 3.1 La construcció de l'espai rural.
- 3.2 L'ús del sòl i l'ordenació del territori: els casos de Catalunya, el país valencià i les illes balears.
- 3.3 Medi ambient necessita l'agricultura. Per què?
- 3.4 Nova cultura del territori i ètica del paisatge
- 3.5 Definició de les estratègies de desenvolupament rural integrat i sostenible per a la comarca del Solsonès (2007-2013)

4. *El cas de la comarca del Solsonès*

- 4.1 Localització i evolució del sector agrari
- 4.2 Evolució en el marc socio-econòmic
- 4.3 Anàlisi constructiva del territori rural
- 4.4 Estudi previ de les construccions agrícoles existents, grau d'implementació i relació amb la demanda del sector

5. *Estudi de la tipologia constructiva*

- 5.1 Localització
- 5.2 Dimensionat/rendiment econòmic
- 5.3 Integració paisatgística
- 5.4 Perspectiva del sector agrari

6. *Proposta de criteris*

- 6.1 Paràmetres comuns d'edificació (finca i construcció, implantació, configuració, elements annexes....)
- 6.2 Regulació de les diferents tipologies constructives
- 6.3 Quadre de regulació i condicions de l'edificació

7. *Conclusions*

8. *Bibliografia*

		MARÇ				ABRIL				MAIG				JUNY				JULIOL			
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV
ANÀLISIS QUANTITATIU	Consulta bibliogràfica	■	■	■	■																
	Anàlisi històric (dinàmica de transformació de l'ús agrícola)					■															
	Anàlisi del territori						■	■	■												
	Enquestes sector agrari						■	■	■												
	Estudi previ de les construccions agrícoles existents i classificació							■	■												
ANÀLISIS QUALITATIU	Paràmetres comuns d'edificació									■	■	■									
	Proposta de criteris específics											■	■								
	Valoració de l'impacte paisatgístic													■	■						
	Plantejament de quadres/resum de les condicions per l'edificació.									■	■	■	■	■	■	■	■				
RESULTAT	Conclusions i directrius																	■	■	■	■
	Redacció del document													■	■	■	■	■	■	■	■

LLIBRES:

ALEXANDER, Ch. *La estructura del medi oambiente*, (1971)

ALDOMÀ, IGNASI. *L'economia del Solsonès. Aprofitament integrat dels recursos comarcals*. Ed. Caixa d'Estalvis de Catalunya. Barcelona, 1987.

RAMÓN SUMOY, R., (2004). *La nova política de desenvolupament rural, 2007-2013*. patronat Català Pro-Europa-Brusel·les, 2004.

LASANTA, T. (1996). *Diversidad de usos e integración espacial en la gestión tradicional del territorio en las montañas de Europa occidental*. A: García-Ruiz, J.M, (editor) Logroño. Geoforma, pp. 235-266.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Planejament i gestió del sòl no urbanitzable: ponències presentades al seminari celebrat el 26 d'octubre de 1990 al Castell de Montesquiú*. (1993) Monografies (Barcelona. Servei de parcs Naturals)

DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *Àrees d'esplai en sòl no urbanitzable: comunicacions presentades el 3 de juliol de 1987 al Castell de Montesquiú (Ripollès)*. (1989). Servei de Parcs naturals, cop.

CORTINA RAMOS, A. *Nova cultura del territori i ètica del paisatge*. 2010. CADS, Documents de recerca nº17.

BATH B.H, Slicher van. *Història agrària d'Europa Occidental 500-1850*. Ed. Península, Barcelona, 1978.

BERGOS, Juan. *Construcciones urbanas y rurales*. Bosch casa editorial, Barcelona, 1965.

BERGOS, Juan. *Formulario técnico de construcciones rurales*. Bosch casa Editorial, Barcelona, 1936.

VILÀ, Valentí. *La evolución de los cultivos en una comarca del Prepirineo catalán*. En IV Congreso Internacional de estudios Pirenaicos, III, 1962: 87-104.

VILÀ VALENTÍ, Joan. *El món rural a Catalunya*. Ed. Curial, Barcelona, 1973

ARTICLES:

SOLÀ-MORALES, M. *La identitat del Territori (1981)*. *Quaderns d'Arquitectura i Urbanisme* COAC, p. 3-13 i 59-60.

ALARIO, M., (2000). *Políticas de planificación y desarrollo de los espacios rurales*. X Coloquio de Geografía Rural, Universitat de Lleida. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación, Madrid. Pp. 213-266.

ROVIRA, Maria, *Sòl no urbanitzable: la pagesia hi vol tenir veu*. Diari la Mañana 8gener 2012

AGUILAR PIERA, Antoni. *La construcció de l'espai rural. Una metodologia d'anàlisi constructiva del territori rural a la recerca de criteris per a la seva ordenació*. 1996. Doc.anàl.Geogr.31, 1997 131-142.

ROS, B. *El medi ambient necessita l'agricultura. Per què?*. Web de l'Institut Agrícola, articles d'opinió (sense data)

_TESIS DE MÀSTER I DOCTORAT:

ROCA CLADERA, Josep i LÓPEZ, Joan Carles. *Mecanismes de valoració econòmica del sòl no urbanitzable que implementen els valors ambientals socials i culturals dels espais oberts metropolitans*. 2005. Centre de Política del Sòl i Valoracions. CPSV.

AGUILAR PIERA, Antoni. *La construcció de l'espai rural al Baix Empordà*. 1993. Tesis doctoral Departament d'Urbanisme i Ordenació del Territori ETSAB. Director de la tesis Joaquim Sabate i Bel.

EIZAGUIRRE, X. *Los Componentes Formales del Territorio Rural*. Barcelona, 1990. Tesis doctoral E.T.S. d'Arquitectura de Barcelona.

BARBA, R. *L'abstracció del Territori*. Tesis doctoral E.T.S. d'Arquitectura de Barcelona.

MOLINÉ I BORRELL, Cristina. *Estudi del sòl no urbanitzable de Rubí*. Projecte fi de carrera-Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències, 2000.

DOMINGO I UTSET, Guillem. *L'ordenació dels espais del sòl no urbanitzable periurbà al Vallès Occidental: marc normatiu, planificació i experiències pràctiques*. Projecte de fi de carrera-Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències, 2008.

VILASECA PUIGPELAT, Marina. *Definició de les estratègies de desenvolupament rural integrat i sostenible per a la comarca del Solsonès*. Projecte de fi de carrera. Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Ciències. 2006.

PEIRÓ LLORET, Jose Luís. *Gestió del sòl no urbanitzable: prevenció i planejament de polítiques efectives pel desenvolupament d'àrees peri-urbanes i assentaments locals*. Tesis màster edificació Universidad Politècnica de Valencia. 2010

BACARIA, J. *Dinàmica de la tipologia de les explotacions agrícoles. Elements per a la interpretació del cas català*. Barcelona. Facultat d'Econòmiques. UAB. 1981

_ALTRES FONTS:

FEIXA I LAPEDRA, LOURDES. *Instrumentos públicos per a les polítiques de muntanya*. Monogràfic ESPAIS, núm 49. DPTOP. Primavera 2003.

COMITÉ DE LAS REGIONES. *Dictamen del Comité de las Regiones sobre el tema "El papel de los municipios rurales en la valorización del territorio europeo"*. 2007/c 57/04

MARTÍNEZ ILLA, S. (1986). *El retorn al camp a Catalunya: els neorurals a la Garrotxa*. Memòria de Tercer Cicle, Departament de Geografia, Universitat Autònoma de Barcelona.

PLA TERRITORIAL PARCIAL DE LES COMARQUES CENTRALS
CATÀLEG DE PAISATGE DE LES COMARQUES GIRONINES
Observatori del paisatge (<http://www.catpaisatge.net>)

PTOP. *Guia d'Integració paisatgística 3. Construccions agràries*. 2010

OBSERVATORI DEL TERRITORI I DEL MEDI AMBIENT. *L'ús del sòl i l'ordenació del territori: els casos de Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears*. 2008. Monografies, Institut del Territori, núm. 1,